

Korošec.

Gospodarski in političen list za koroške Slovence.

Izhaja vsako drugo soboto

v Kranju (tiska Iv. Pr. Lampret; izdaja konsorej „Gorenjca“; odgovorni urednik Lavoslav Mikuš).

Velja za celo leto 4 K in se plačujejo naročninain in serati naprej. Vsi ro kopisi pisma in druge pošiljatve naj se pošiljajo na uredništvo in upravništvo „Korošca“ v Kranju. Rokopisi se ne vračajo. Za oglase se plačuje za enostopno petit-vrsto za enkrat 12 v, za dvakrat 18 v, za trikrat 24 v, za večkrat po dogovoru.

Posamezne številke stanejo 10 vln.

Štev. 8.

V Celovcu, v soboto, dne 16. aprila 1910.

Leto III.

Konzum v Borovljah.

Občni zbor; volitev novega odbora preložena.

Borovlje stojijo v znamenju občinskih volitev, to se pozna na vsem nervoznem javnem in privatnem gibanju, ki vlada sedaj v tem kraju. Sedanjim odbornikom, ki so tako nezaslišano zavozili gospodarstvo boroveljske občine, zna se namreč zgoditi, da bodo frčali iz 2. in 3. razreda in zato se branijo z zobmi in nohti. Hudo se prede boj za 2. razred, kjer odločuje vsak glas in en tak glas ima tudi dobro stoječe konzumno društvo. To je bilo treba prej povedati, da čitatelji, ki o stvari niso poučeni, zastopijo nadaljni razvoj, posebno pa skrajno napetost, razburjenost in nervoznost, ki je vladala na občnem zboru zadnje nedelje. Zgodilo se je namreč nekaj nečuvnega; Nemci in nemškutarji, ki dosedaj niso ganili niti z mazincem za razvoj konzuma, so nameravali zadnjič naskok na to pribežališče ubožnih slojev! Hoteli so dobiti to društvo, ki je obogatelo brez njihove in celo proti njihovi volji, ki ima odločilen glas v 2. razredu, v svoje krepilje. Kaka usoda bi potem konzum čakala, si lahko misli vsakdo sam. Ali je kakemu Riegerju, Rainerju, verbežarju, notarju dr. Maurerju, raznim forštnarjem, fochlerarjem, uradnikom, trebušnim mesarjem itd., ali je morebiti tem osebam na razvoju konzuma kaj ležeče? In takih in podobnih glav je na tem zborovanju kar mrgolelo, prignali so ves svoj „Anhang“ seboj, vse, kar je od njih gospodarsko odvisno! Zato torej, da bi si ti gospodje zadostili svoji vladajočim pri občini, so naskočili prepotrebno društvo, ki je delovalo dosedaj na nepristranski narodni podlagi in gledalo samo na to, da bi prodajalo blago svojim članom kolikor mogoče poceni. Če bi se jim ta naskok posrečil, bi seveda društvo temu namenu odtegnili in je za revne prebivalce takorekoč uničili. Kar pa je povzročilo najbolj hudo kri, je to, da je imela ravno ta stranka po krivici in protipravilno zelo privilegirano položaj. Volilni komite je namreč sestavil kandidatno listino za novi odbor, ki se je tiskala na posebnih glasovalnih listkih. Dosedaj je bila navada, da so se ti listki razdelili tik pred volitvijo. Letos je razdal te listke že par dni pred volitvijo sam načelnik, in sicer samo eni stranki, Nemcem in nemškutarjem namreč. Ti so seveda prečrtali vse slovenske in večinoma soc. kandidate, napisali svoje, razvili po vsej okolici agitacijo in prignali vse, kar leze in gre, na občni zbor. Razume se, da tudi socialisti in Slovenci niso držali roke skrižem. Tudi oni so prišli polnoštevilno, pa ne z namenom, da ugrabijo tujo last, temveč z namenom, da si ohranijo svojo posest, in tudi ne s po krivici izdanimi glasovalnimi listki, temveč z namenom, da postavno in brez zahrbtnih napadov branijo prekorigo inštitucijo. Tako se je torej zbralo v veliki dvorani pri Pravhu ljudi, kolikor so jih Borovlje malokdaj videle na kakem zborovanju. Najnižje so jih cenili na 400. Če se pa upošteva, da ni bila le velika dvorana natlačeno polna, ampak tudi vsi stranski prostori, in sicer kavarniški od visoke gospode, potem je skoraj verjetno, da je število navzočih prekoračilo pol tisoč. Vsem se je čitala na obrazih strast in napetost, zato so nekateri prerovali kar od vsega začetka; danes ne pridemo do glasovanja, samo da bi do pretepa ne prišlo!

Gospodarsko poročilo.

Tik pred otvoritvijo zborovanja se je med Slovenci izdala parola: postopati na celi črti s socialisti složno, samo da se odvrne od društva največja nesreča, njegovo uničenje. Tako so torej zborovalci bili razdeljeni samo v dva tabora: v tabor gospode in njih trabantov, ki so s škodaželnim nasmehom z visokega doli gledali na vse druge, in v tabor pravih zadrugarjev, delavcev in kmetov, katerim je bila ohranitev nepristranske zadruge najvišja skrb. Polagoma je potihnil hrup, ko je načelnik konzuma zborovanje otvoril. Iz gospodarskega poročila je posneti: Zadruga je štela koncem lanskega leta 752 članov; promet z blagom je znašal 227.908

kron, torej proti prejšnjemu letu za 32.882 kron več. Zadruga stoji tako ugodno, da more vse fakture v gotovem izplačati. Čisti dobiček znaša 9662 K. Lastno zadružno poslopje je sedaj brez dolga, ker je bil zadnji obrok po 4000 kron januarja t. l. izplačan. Poslopje ima vrednost okoli 33 tisoč kron. Rezervni fond znaša nad 40 tisoč kron.

Kritika.

Čeprav je to gospodarsko poročilo tako ugodno, kakoršnega zadruga še ni doživela, je temu vendar sledila tako ostra kritika, kakor mogoče tudi ne še kdaj poprej. Objavili so se pri tem skoraj neverjetni nedostatki. Glavno besedo je imel pri tem Neutzler in njegova izvajanja so bila ponajveč naperjena proti načelniku. Iz tega posnemamo sledeče: Prodaja blaga se ne vodi racionalno, včasih po dva prodajalca ne prodajata isto blago po isti ceni; knjigovodstvo je pomanjkljivo, premalo pregledno, posebno manjka seznam blaga na skladu. Nastavljen personal je nezanesljiv, dogajalo se je, da je poslovodja vkljub dani inštrukciji sprejemal darove. Magacini, podstrešje, hram, kjer je naloženo blago, se puščajo nezaprta, enkrat se je poizkušalo celo vlomiti. Nadalje je govornik ostro prijemal načelnika Urbasa, ki je z nepravilnim postopanjem dajal potuho takim nerednostim; razveljavil je samovoljno inštrukcijo nadzorstva, pokazal je neznanje statutov. Najhujše pa, da je brez vednosti drugih izdal predčasno 138 glasovalnih listkov, in sicer samomemški stranki. Kot načelnik je storil s tem nedopustljiv korak, posebno ker je s tem povzročil skrajno napetost. Obramba Urbasa je bila klaverna in žalostna, pravzaprav to ni bila nobena obramba, ker niti enega očitanja ni dovoljno izpodbil. Ta klavern utis na zborovalce je še povečal njegov kuheltajč, ki je bil na mestih v resnici smešen. Tudi revizijsko poročilo, ki ga je prečital Fr. Oblasser, je bilo pravzaprav sedanjega nezadostnega sistema. Glasilo se je kratko: materijelno in financijelno stanje zadruge je zelo ugodno, uprava in knjigovodstvo pa je skrajno nepovoljno, zanemarjeno, in reforma v tem oziru je nujno potrebna, če nima zadruga zaradi tega v prihodnje trpeti škode.

Razdelitev čistega dobička.

Čisti dobiček je znašal 9665·15 K, od tega se ima pridati rezervnemu fondu 25% to je 2455·15 K, ostane toraj na razdelitev 7207 kron. Na predlog Neutzlerja se je soglasno sklenilo, da se to razdeli po 3% od nakupa na zadrugarje. Kateri član je torej v konzumu več nakupil, ta sprejme tudi večjo nagrado. To bo nedvomno zadrugno mišljenje med ljudstvom pospeševalo.

Začetek napetosti.

Pristopilo se je nadalje k volitvi volilne komisije. Ker je število članov iste po pravilih določeno na štiri, se je nasvetovalo, naj si ona sama zbere še druge, da ji pomagajo izvršiti težavno nalogo z ozirom na ogromno število navzočih. Neutzler sam je prvi pokazal tolerantnost s tem, da je nasvetoval dr. Maurerja; nadalje so se predlagali Miha Turk, Val. Cinkovic in Sorgo ter bili vsi sprejeti. Nato se je oglašil k besedi neki Trepotec in ob tej priložnosti so zborovalci slišali zanimive reči. Ta Trepotec namreč in še 12 drugih „Nemcev“ so se priglasili zadnji trenotek k društvu, samo zato seveda, da bi dobili glasovalno pravico na občnem zboru. Naznanilo pa se jim je, da te pravice še nimajo, ker predstojništvo o njih sprejetju ni sklepalo. Med Nemci nastane nato hrušč in vrišč, slišijo se klici: protestiramo. Ali Neutzler energično zavrne tako demonstrativno početje. Sviri jih, naj ne motijo mirno zborovanje in naj se ne postavljajo na stališče justamenta. Na zadrugnem polju ni strankarstva. Kdor je zadrugnik iz potrebe, ta dobi svojo pravico, po pravici pa se imajo zavrniti oni, kateri se vtikajo samo iz strankarskih namenov.

Ekstra-buršt Nemcevi!

Nato izjavi Mauko v imenu volilnega odbora sledeče: Ker so se izdali predčasno glasovalni listki eni stranki in ima torej ista možnost, da nepravilno vpliva na izid volitev, imajo veljati samoglasovalni listki, ki jih sedaj razda komisija in ki nosijo dva društvena pečata. — To je bilo čisto pravilno; kajti Nemci so bili s tem, da so predčasno dobili v roke listke z enim pečatom, v predpravi; temu bi se zabranilo, če bi veljali listki z dvema pečatom. Ker je to edino nepristransko postopanje, je bilo pričakovati, da bodo vsi zadovoljni. Ali kaj še? Nemci so zagnali hrup in kričali; en pečat velja! dočim je bilo geslo pri drugih: enaka pravica za vse velja! Tudi Miha Turk je zagovarjal prav srečno nepristransko zadrugno stališče. Povedal je, da so konzum delavci ustanovili, dušo pa so mu vdahnili Slovenci s tem, da so ga denarno podprli, dočim so mu Nemci nasprotovali. Delavci in Slovenci so na njegovi ohranitvi tudi edini interesirani. Nemci imajo dosti svojih trgovcev podpirati, v konzum pa nosijo namenoma samo strankarstvo. V zadrugo spadajo le možje, ki hočejo tudi res za razvoj iste vse storiti. Ko je hotel tudi Neutzler podati neko pojasnilo, so začeli Nemci kričati:

Wir brauchen keine Aufklärung!

Slišali pa so vendar pojasnilo, kakršno so zaslužili. Neutzler je rezolutno vprašal: Zakaj so se izdali glasovalni listki samo eni stranki? In če ta nima zahrbtnih misli, zakaj se tej predpravi ne odreče? Pač zato, ker hoče delati s terorizmom na gospodarsko odvisne, ker hoče druge zahrbtno naskočiti, krivično vplivati na izid volitve! Ali je to nemški značaj? Nihče naj nima nobene predprave! Pravica naj velja, ne pa moč. Žalostno je, da je načelnik sam povzročil ta spor. Kar na to je nekdo predlagal, da je

predsednik nezmožen

in naj se zato odstavi in izvoli drugi. In v resnici je ta možakar igral pri celem zborovanju jako žalostno vlogo, tako da se je mnogim že smilil, ki bi ga radi rešili funkcije, za katero je bil v resnici nesposoben. Ne samo, da je kvasil nek poseben kuheltajč, on ni znal zborovanja, tudi stvarno ne, voditi. Predloge, ki so se stavili, je spakedral in dostikrat popolnoma narobe povedal, tako da nihče ni vedel, za kaj ima glasovati. Sploh pa je bila še sreča, če je dal kak predlog na glasovanje, mnogo jih je kar na tihem dal zaspati. Tembolj je verjetno, da je pustil tudi tega ležati. — Neplodna debata pa, ali imajo veljati eden ali dva pečata na glasovalnih listkih, se je razvijala dalje. Poizkušali so pri tem svojo srečo tudi razni forštnarji. Večinoma pa so bili zborovalci razdejani na posamezne gručice in razburjeno debatirali.

Dr. Maurer blamiran!

Vse je ugibalo o tem, kako najti pameten izhod iz zamotane situacije. Tu se vzdigne dr. Maurer ter izjavi v imenu volilnega komiteja, da vzame svoj prejšnji predlog (veljati imata dva pečata!) nazaj ter da se bo glasovalo na ta način, da se bo vsak član imenoma poklical in če je navzoč, odda glasovnico. — Vsi so se začudeno spogledali, kako da bi isti komite, ki je malo prej tako radikalno nastopil proti nemški predpravi z zahtevo dveh pečatov, sedaj naenkrat izpremenil svoje stališče ter podal izjavo, iz katere tako očitno štrli nemško kopito: veljavnost prej izdanih glasovnic namreč. Vsi so se pa oddahnili, ko je Miha Turk odločno ugovarjal, da doktor ni imel pravice govoriti v imenu komiteja, ker za to ni bil pooblaščen. Dr. Maurer je na to molčal.

Nemci so konzum bojkotirali!

Ker so Nemci trdovratno vztrajali na stališču, da morajo imeti predčasno izdane glasovnice z samo enim društvenim pečatom veljavo, ni nihče znal iz te zagate rešitve. Še enkrat se vzdigne Neutzler ter jim pove bridko resnico v obraz: Delavci so konzum ustanovili ter iz lastne moči

premagali vse začetne težkoče. Potrebovali so denar, da pridejo pod lastno streho; Nemci ga jim niso dali, šli so torej k Slovincem in tam so ga dobili. Ali Nemci niso mirovali, nastopili so naravnost sovražno proti društvu, v svojih listih so oznanjevali bojkot proti temu. Ubožni sloji so na ohranitvi tega društva interesirani, oni potrebujejo živež poceni; ali postavno se hočejo za društvo boriti. Nemci pa jim hočejo zatrgati na vsak način, niso pa zmage gotovi, zato trdovratno vztrajajo na privilegiju, oni provocirajo s krivico, hočejo zase ekstra-buršt, zanašajo strankarstvo v društvo.

Kikeriki!

Sila teh argumentov je Nemce čisto potrla. „Visoke glave“ so izgubile glavo (menda iz sramu pred nezaslišanim atentatom, katerega so name-ravali) in pokazalo se je, da je bila na tem zborovanju njihova stranka najbolj nedisciplinirana, čeprav ji je načelovala vsa gospoda. Kričalo se je vse vprek: Bitt' um's Wort! in: Ich beantrage, vsak je čutil potrebo, da se je pred 500 ljudmi osmešil. Vrhunec smešnosti pa je dosegel eden njih pristaš zadej, ki je kar nenadoma začel nekaj kričati v visokih diskantih; ko mu je zmanjkalo sape, je utihnil, ali hitro zatem pa je zopet kaj zacvilil. Poslušalci so plačali njegov trud z veselimi smehom; končno so mu vendar prišli v ton in veseli „kikeriki“ se je oglašal po dvorani. Glavni petelinček pa se je te konkurence menda ustrašil in hitro jo nekam popihal. Pozneje je pa vendarle še enkrat prišel in pokazal, da še ni izgubil sape.

Hajlovci žrčijo v Neutzlerja!

Razburjenost je postajala vedno večja, situacija skrajno napeta. Poostrel je napetost še predlog Wüsterja, naj se zborovanje preloži! Razdraženo se je odgovorilo kakor iz enega grla: ne! In tudi Neutzler jim je zopet odgovoril: To je nova zahrbtnost! Oni hočejo izkoriščati gospodarsko premoč, delavce izmučiti, jim udeležitev onemogočiti! Hočejo dobiti čas, da naskok še boljše pripravijo. — Tudi ta očitanja so, kakor vsakokrat, nasprotnike zadela v živo. Neutzler se skoraj nikamor ganiti ni mogel; na vsakem koncu ga je obdalo polno Nemcev, ki so se nervozno ž njim razgovarjali. Položaj je postajal vedno obupnejši; Nemci, pravzaprav samo „visoke glave“, niso hoteli odnehati od svojega privilegija. K temu so prišle še nove težkoče. Prišlo se je namreč na to, da je samo še 372 čistih glasovnic na razpolago, torej za ogromno število navzočih premalo, ker so jih Nemci toliko prezgodaj dobili. Ker ni bilo nobenega izhoda, zborovalci pa so postajali vedno bolj razdraženi, je predlagal zopet Neutzler

posredovalno komisijo

po tri može od vsake stranke, ki naj bi se posvetovali o načinu, kako najti izhod iz zamotane situacije. Predlog je bil sprejet; zanimivo je, da se Nemci niso upali glasovati niti za predlog, niti proti! Izvolili so se za socialiste: Neutzler, Sorgo, Hribernik, za Slovence: Stangel, Turk, Vidman, za Nemce: Rieger, dr. Maurer, Cinkovic. Vsi so se na to globoko oddahnili, kajti zborovalci so bili ne samo duševno, ampak tudi fizično izmučeni, saj je trajalo zborovanje že pet ur. — Ko se je komisija po daljšem času vrnila, naznani Neutzler v njenem imenu sledeče: Zaradi obstoječih nepremostljivih težkoč se mora neodhodno današnje zborovanje preložiti in nov občni zbor sklicati. Izvoljena posredovalna komisija bo imela v zvezi z volilnim odborom nalogo, da sestavi kandidatno listino za odbor, stoječ strogo na združnem stališču in upoštevajoč vse stranke; nadalje ima nalogo, predložiti prihodnjemu občnemu zboru načrt o izpremembi pravil, ki dandanes za izpremenjene razmere ne zadostujejo več. Povdarjalo se je še, da glasovnice v prihodnje ne bodo prezgodaj razdeljene (to je bil vzrok, da se je moralo to zborovanje preložiti!) Združne knjižice mora imeti na občnem zboru vsak član s seboj. — Nato zaključil predsednik zborovanje.

Celo zborovanje je bilo poučljivo. Vsakdo, ki zdravo sodi, je spoznal vso zahrbtnost nemške stranke, pa tudi vso njeno nezmožnost; posebljena je bila v nesposobnem predsedniku, posebljena v „visokih glavah“. Teh je bil cel regiment navzoč, ali vse je držal v šahu en sam, Neutzler. Povedal jim je: vi ste konzum že enkrat hoteli uničiti! Oni pa so se na to satansko zlobno smejali. Delavci so kričali: potrebujemo živež poceni! Njihovi rejeni trebuh so se na to sarkastično tresli. Dosegli niso, kar so nameravali, ali vendar to, da se je zborovanje preložilo, da se bo treba še enkrat boriti za konzum. Zato:

Združniki, pozor!

Varujte to, kar ste sami zgradili! Vsi na bojišče, če vas kliče dolžnost! Časno ste bili zadnjič zastopani, tako da je nasprotnikom, ki so vas hoteli zahrbtno naskočiti, že upadel pogum. Še častneje pa se postavite prihodnjič, tako da se zanaprej nobenemu pritepcu ne bo zljubilo več, seči na vašo last!

„Narodnost klerikalnih gospodov.“

Konec.

Pa kako je vendar mogoče tako ostudno postopanje katoliškega duhovnika, celo kanonika, ki se tako rad bije na svoje rodoljubne prsi?!

Ker je g. Pesek jako taktno nastopal in ker je res delaven, si je kmalu pridobil zaupanje. Kot izvrsten govornik si je pridobil pri ljudstvu še precejšen ugled. Saj ga je še celo „Mir“ moral že parkrat pohvaliti in krščanska socialna izobraževalna društva ga vabijo, da bi prišel predavati. Torej takega moža, ki ni klerikalec, a kot vnet narodnjak sodeluje ob narodni meji tudi pri klerikalnih slov. društvih, je treba ubiti, in če se pri tem škoduje tudi narodni postojanki „Narodni šoi“ v Št. Rupertu, kaj za to, saj je to šola na smrt obsojene Cirilmetodarije!

In g. dr. Hudelista napadate! To je tudi kos tužnega Korotana. Da je g. dr. Hudelist „pregrešil“ se s tem, da snuje slovensko pevsko društvo in da je hotel sodelovati pri uprizoritvi igre v korist šolarski kuhinji, smo pojasnili že zadnjič. Vsakogar, kdor hoče nesebično delovati za blagor naroda, je treba ubiti, kaj ne, g. Dobrovc?!

Napadate v „Slovincu“ in „Miru“ gospoda dr. Hudelista, ker ima slovenski in nemški napis. Gospod Dobrovc, kdo je imel v Velikovcu prvi slovenski napis, če ne g. dr. Hudelist?!

Posojilnica, „Narodni dom“, ki je vendar narodni inštitut, ima še danes z velikimi črkami napis „Gasthaus zum schwarzen Adler“. Dolgo časa je bil le nemški napis in baš g. dr. Hudelist je bil, ki je opetovano pri odborovih sejah posojilnice predlagal, da se naj napravi na hiši slovenske posojilnice, ki se zove celo „Narodni dom“, slovenski napis. Danes pašuje tam Dobrovc. Gosp. Dobrovc, ki se tako oblastno obnašate, ali ne vidite nemškega napisa na hiši, — skoraj bi opravičeno rekli, da se po krivici zove — „Narodni dom“?!

Bruna v svojem očesu ne vidite, iščete pa pezdri v očeh bližnjega. Očitanje, da je treba pri g. dr. Hudelistu iskati slovenski napis z mikroskopom, je krivično in hudobno. Faktum je, da je imel g. dr. Hudelist v Velikovcu, ob jezikovni meji — prvi slovenski in nemški napis in če so Nemci slovenski napis ponoči videli ter ga s kamenjem pobili, pač tudi g. Dobrovca ni treba mikroskopa! Zdi se nam pa, da bi bilo treba mikroskopa, če bi hoteli poiskati v Dobrovcu le iskrico rodoljubja in trohico pravičnosti, kajti ves napad na gospoda Hudelista je hudobija. Že leta in leta velikovski rodoljubi izkušajo slovenskega zdravnika gosp. dr. Hudelista uničiti. Kličejo raje Nemca, nego edinega slovenskega zdravnika, šolske sestre Narodne šole“ kličejo zdravnika, strastnega Nemca, ljudstvu priporočajo nemškega zdravnika, da — celo hujskajo zoper edinega slovenskega zdravnika. Čudimo se le, da ima g. dr. Hudelist v takih razmerah še pogum, da ima slovenski in nemški napis. In če ima takega moža slovenska obrambna družba sv. C. in M. v svojem odboru, ni sramota za njo, pač pa je sramota za velikovške „rodoljube“, ki hočejo vsak naroden pokret zadušiti, ki hočejo vsakogar ubiti, kdor bi hotel delati za blagor naroda.

Dopisi.

Iz Prevalj. (Za neslogo.) Podružnica družbe sv. Cirila in Metoda za Prevalje in okolico je ustanovljena. Kljub slabemu vremenu, kljub neugodnemu času, kljub skrajni protiaGITaciji je bil shod izvrstno obiskao, izvajanje govornikov z navdušenjem sprejeto, uspeh vseskozi sijajen. Prevaljska podružnica stoji na čelu vseh njenih sovrstnic na Koroškem. Vsi smo se vprašali, kako je to mogoče, vsi pa tudi, zakaj in kdo je protiaGITiral. Kdo se je drznil napadati našo 25 let obstoječo družbo sv. Cirila in Metoda, ki je edina naša narodna obramba, brez katere bi gledali umirajoče naše brate, ne da bi jim mogli pomagati, brez katere bi bili živeča, a mrtva veja slovenskega rodu, brez katere bi bili mi živeč marlič v mrtvaški rakvi?!

Kdo je podal našim narodnim sovražnikom, Nemcem in nemčurjem svojo izdajalsko roko, da bi uničil naš shod, razširjenje narodnega duha in čuta, zavednost Slovencev ter slovo in moč našega ljudstva. To sta bila prevalska kaplana. Še sijajnejša manifestacija za našo dobro slovensko in pravično stvar, še sijajnejši uspeh bi bil venčal naš shod, ako bi gospoda kaplana, pustila, neslovensko, nekrščansko, a ostudno protiaGITacijo. Kaj sta natvezila gg. kaplana ljudem? Zakaj se je protiaGITiralo? Rekla sta, da je družba sv. Cirila in Metoda, in seveda podružnica tudi, brezverska, ker smo jo mi ustanovili, torej mi smo brezverci, ker hočemo razširiti brezverstvo, da nismo narodnjaki, ampak protinarodni, protiverski, pročodrimovci, da smo pristaši Fererja. To so bila pomožna sredstva protiaGITacije naših gg. kaplanov. Čudili se boste temu in nai ne boste verjeli, a dokazi so tukaj, kako brezvestno, hinavsko se je nasprotovale ustanovitvi podružnice, kako brezvestno se je lagalo. Ali je naša družba sv. Cirila in Me-

toda res brezverska? To vprašanje se je tudi razmotrivalo pri ustanovitvi podružnice in z navdušenjem smo sprejeli govor, ki je dokazal nasprotno, a tudi dokazal, do sta gg. kaplana govorila neresnico. Če bi bila Ciril Metodova družba vendarle brezverska, naj bi bil potem nastopil navzoči g. kaplan Štritof, ki je prišel kontrolirat govore. Ker pa tega ni storil, je priznal, da je družba vendarle še takšna, kakršna je bila za časa Einspielerja, je priznal, da so bile to laži, ki jih je trosil on in njegov sodruknik med ljudstvo. To je naš logični sklep. Sta li torej gg. kaplana pošteno ravnala, sta li prava narodnjaka, sta krščanska, sta li vzorna duhovnika? Tisti, ki sam namenoma laže, je obrekoval, je lažnik, in mi mu odrekamo zmožnost, nas voditi po poštenih slovenski in krščanski poti. Bil je čas, ko smo vaju, gg. kaplana, spoštovali kot duhovnika in Slovence, a sedaj je vse proč. Vidva, ki sta podala nemškutariji roko, da b inas umorili, nista ravnala narodno. Vidva, ki nista nastopila proti „Verein Freie Schule“, ki je ob istem času in ob isti uri zboroval na Prevaljah, pač pa sta nastopila proti slovenski krščanski družbi sv. Cirila in Metoda, nista pokazala, da bi bila verna, dokazala sta, da sta nekrščanska. Kje je torej, gg. kaplana, Vajim narodni čut, kje duhovniški ponos in ognjevitost za vero? Ničesar od tega ni v Vaših srcih. Vaše srce ni poštenega slovenskega duhovnika. Nadalje se je trdilo, da mi, ki smo ustanovili podružnico, nismo narodni, da, celo protinarodni in razdiralci sloge prevalskega prebivalstva. Ali se ne smejita Vidva sama temu? Ali nimata Vidva v sebi sploh nič več razuma in logične razsodnosti? Kdo rusi slovo? Tisti, ki se oklepa obrambnega društva, ki obstoji še 25 let, katero so ustanovili naši narodni predbojevnik duhovniki, kakor neduhovniki? A le tisti, ki hoče društvu, ki obstaja že četrstoletje, podkopati tla s tem, da dolži društvo, da je nenarodno, neplemenito, nekrščansko. Zakaj miste Vi, gospod kaplan, nastopili proti govorniku g. dr. Müllerju ki je te tri točke dokazal kot neresnične. Zakaj ste sami rekli „da podpisem govor g. dr. Müllerja, z obema rokama“. Bili ste pač sami prepričani, da so bile Vaše in Vašega cenjenega sodruknika (ki pa ni imel poguma, da bi prišel poslušat) trditve lažnjive. Sedaj pa še nazaj k posledicam Vaše ostudne protiaGITacije. Prvič sta se srečala slovenski koroški učitelj in koroški duhovnik v boju za narodne pravice javno. Prvi za, drugi proti! Ali mislite, gospodje, da bo slovenski koroški učitelj še tako brezpogojno agitiral pri volitvah za svojemu stanu sovražnega kandidata, če ta slovenske stranke ne zastopa ali je ne sme zastopati. In volilci, ki so sedaj sami obsodili hinavski Vaš nastop, bodo le ti volili tako lahkega srca slovenskega poslanca, ko krščanskemu ne zaupajo. Grehi Vaše setve so se začeli.

Borovlje. Nemški listi poročajo, da je dal naš občinski odbor 20 kron za šulverajski otroški vrtec. Ako je to res, potem moramo odločno proti temu protestirati. Občina ima dolgove, da je strah, napraviti pa bo morala še nove; davki so tako visoki, da jih nekateri že skoraj plačevati ne morejo več. Zdaj ti pa pride naš nemškutarski odbor in začne naš denar proč metati! To počenjanje presega res že vse mere. Kaj takega se more zgoditi le tam, kjer ima majhna klika vse druge pod seboj. Toda upamo, da ne pojde vedno tako naprej!

Borovlje. Naši nemškutarji so postali — klerikalci. Sicer vedno vpijejo, da so fortšritlich in freihetlich in „farjev“ ne marajo. V resnici pa so taki rückeritarji in taki črnuhi, da se jih bog usmili. Sklenili so namreč, da bodo telovadnico v ljudski šoli prepustili brezplačno protestantskim ta črnim. Protestantovski ta črni bodo torej s pomočjo naših fortšritlarjev lovili verne ljudi in jim izpraznjevali žepa za cerkvene namene. Mislimo, da je to postopanje naših nemškutarjev popolnoma klerikalno in vredno največjih „forštinių hlapcev“; a za nas je to dokaz, da je nemškutarska stranka v Borovljah že popolnoma na kantu.

Trata pri Glinjah. Krasen dan je bil na velikonočno nedeljo. Toplo pomladansko solnce je obsevalo s svojimi žarki še s snegom pokrite orjake naših Karavank in že kopsi naš divni Spodnji Rož. Kaj čuda, da je izletnikov povsod kar mrgolelo. Saj se vsak človek v času, „ko vabi solnce ven čebelo“, rad zopet razveseljuje in lepi naravi. Toda toliko izletnikov iz Borovlj, kakor na veliko noč, jih naša vas še nikoli ni videla. Trumoma so prihajali, skoraj samo navdušeni Slovinci in Slovenke, da si ogledajo krasno, velikansko gledališko dvorano, katero je postavila naša posojilnica. Kmalu je bila vsa dvorana in obsežna galerija zasedena kakor pri kaki napovedani veselici in v trenutku se je vnela živahna, prirsčna zabava. Prišel je namreč tudi pevski odsek tel. društva „Sokol“ iz Borovlj ter začel prepevati pod vodstvom izbornega pevovodje g. Preka tako lepe, milodoneče in ubrane pesmi, da se je bralo vsakemu izmed navzočih navdušenje raz obraz. Pa je tudi res veselje, gledati te izvrstne krepke postave in poslušati rajsko-milodoneče slovenske pesmi. Bila je res lepa velika noč, pravo vstajenje, dokaz, da se probuja Slovenec v Spodnjem Rožu. Prirsčen Nazdar! čvrstemu borovljskemu „Sokolu“.

Borovlje. (Našim nemškutarjem!) 6. aprila so imeli Nemci zborovanje pri Sandwrtu v Celovcu. Pri tem zborovanju je nastopil tudi poslanec Do-

Dober tek!

Zdrav želodec imamo in nič nas ne išči v želodec, nobenih bolečin, odkar jemljemo Fellerjeve odvajajoče rabarbarne praške z znamko „Elsapillen“. Pravimo Vam iz izkušnje, poskusite jih tudi vi, urejujejo blatenje in pospešujejo prebavo. 6 škatlic franko 4 K. Izdeluje jih le lekarnar E. V. Feller v Štubici, Elsin trg št. 257, Hrvatsko.

hernig ter pozivljaj vse Nemce, naj se učijo — slovensko. No, borovski nemčurji, kaj rečete vi na to? Dobernik, za katerega ste vi vsi navdušeni, pravi, da se morajo celo Nemci učiti slovensko! Ali ne bode te zdaj upeljali slovenščine na ljudski šoli? Za danes vam svetujemo samo tole: ubogajte Dobernika in vpeljite slovenski pouk na naši ljudski šoli, ker sicer se bode te blamirali pred vsemi koroškimi Nemci kot Dobernikovi nasprotniki. To bi bilo za vas vendar strašno.

Podgora. (Pogreb.) V nedeljo, 10. t. m. smo nesli tukaj k zadnjemu počitku g. Ivana Müllerja, bivšega puškarja in lesnega trgovca. Blagi ranjki je doživel 80 let. Ves potrt ga je spremljal na zadnji poti sin, advokat iz Celovca s soprogo ter drugimi sorodniki. N. v m. p.

Borovlje. (Visoka glava in gospodarstvo.) Kakršen je gospodar, tak je služabnik, pravi nek pregovor. Menda se to nikdar ni tako uresničilo, kakor na naši visoki glavi. Imel je knjigovodjo, že dolgo in dolgo. Ta knjigovodja mu je menda ravno tako dolgo denar poneverjal. Šef seveda to ne zapazi, ker dela visoko politiko in dolgove (20 tisoč pri puškarski zadrugi!). Sluga si misli: politisch Lied, ein garstig Lied! Pač pa je zelo prijetno dolgove delati, zato začne knjigovodja šefa v tem posnemati. Zakaj pa ne, saj imajo ljudje še kredo! Seveda za domačine ne, domačin, ti plačaj. Ali za tujce, pred temi klobuk pod pazduho in kredo v roke! Nič ne de, čeprav je še vsak tujec po francosko slovo vzel in zapustil dolge nosove in račune! Naši trgovci bodo menda že dolgo upali: enkrat bo pa prišel kak poštenjak. No, in kaj je z našim knjigovodjo! Ta si je mislil: danes tukaj, jutri tam! Odkuril jo je s fantoro vred ponoči, morebiti je še prej rekel: adijo Marko! Visoka glava, trgovci in dr. pa imajo zelo prijetno opravilo: das Nachsehen!

Borovlje (Oberlerar in pevcarji.) Kdor zna za zna! Da znajo naši občinski očetje prav imenitno gospodariti z javnim denarjem, to smo že večkrat dokazali. Kako pa znajo skrbeti za svoj aržet, zato hočemo danes podati en dokument. Znano je, da se bo šola povzdignila za eno nadstropje, ker je premalo prostora. Pri tem pa bi se seveda znali poškodovati drevesci, ki so nasajeni okoli po vrtu. Nadučitelj kot skrben gospodar je to z bistrim očesom zapazil in zahteval z dalekosežno previdnostjo že kar v naprej odškodnino. In kdo se ne čudi! Ali ni to brihtno, dati si od občine drevesca plačati, katere je občina že prej kupila? In občinski „ausšus“? Ta seveda zna varčevati in bo segel v žepe — davkoplačevalcev!

Glinje. (Občni zbor konzuma.) Čudno se nam je zdelo na zadnjem občnem zboru konzumnega društva v Borovljah, da se slovenski zborovalci, katerih je bilo tako veliko število, prav nič niso upoštevali, čeprav je vsakdo to glasno zahteval. Vse razprave so se vršile izključno v nemščini, predlogi so se povedali tudi samo v tem jeziku. Mnogo pa je bilo takih zadržnikov, ki nemško sploh ne zrajó! Večina pa (in tudi sam predsednik) ni znala nemško dobro. Pri glasovanju mnogi niso vedeli, zakaj se gre. Saj so Slovenci ravno tako dobri, ali še boljši člani, kot marsikateri Nemci. Pri najmanjšem pa smejo zahtevati iste pravice z drugimi. Ker se pa razpravlja izključno v nemščini, se jim s tem lahko onemogoči izvrševati svoje članske pravice. Zato bodemo v prihodnje odločno zahtevali, da se slovenščina upošteva ravno tako, kot nemščina, posebno pa, da se pred vsakim glasovanjem pove stvar, za katero se gre v obeh jezikih. To je menda najmanj, kar smo upravičeni zahtevati.

Iz Selc. Pri nas je od Velike noči sem venomer snežilo. Na Košuti je več snega, kakor pa ga je bilo pozimi. Ko se je zvedrilo, pa je pritisnil mraz.

Dobrlaves. Kakor se sliši, mislijo upeljati na Koroškem poseben cestni davek za furmane. Bavi se s stvarjo že deželni odbor.

Gallcija. Po domače Pugovo hišo je kupil kupčevalec s kmetijami s Kranjskega in jo bode bržkone na drobno razkosal.

Koženavra. (Tursko gospodarstvo.) Naša vas, potem Goriče, Resnik in Podgora imajo skupno posest Podljubeljem, katero upravlja izvoljen odbor. Za izvolitev tega odbora in njegovo poslovanje določajo statuti natančna pravila. Prej so bili v tem odboru Slovenci ter so se natančno ravnali po statutih in v splošno zadovoljnost oskrbovali eno posest. Ali modrost tukajšnjih velikašev je že taka, da Slovenec ne sme nikjer odločevati. Zato so izvolili v odbor same nasprotnike. Kako ti gospodarijo, se je jasno pokazalo predzadnjo nedeljo na zborovanju pri Muleju. V resnici tursko, dvakrat tursko gospodarstvo. Na tem občnem zboru se je namreč dokazalo sledeče: Lansko leto se ni vršil občni zbor, gospodarski odbor že dve leti (reci in govori: dve leti) ni bil sklican, in tudi poročilo na zadnjem občnem zboru je bilo pomanjkljivo na vseh koncih in krajih, o gospodarskem poročilu in o proračunu za prihodnje spleh ni bilo govora. Kdo se pri teh neverjetnostih ne prime za glavo! Čudno se nam tudi zdi, kako da politična oblast, ki ima nadzorstvo, take pogreske ne zapazi, dočim Slovencem tako natanko gleda na prste. Da je pri nas kdo

le «tajč», potem mu je vse dovoljeno. In kako so prizadeti zrojili, ko se jim je kosmata vest izpravešala: Kakor da bi dregnil v sršenovo gnezdo! In kako so se šele upravičevali! Reklo se je: «Od načelnika se ne more zahtevati, da bi znal statute.» Klobuk dol pred tako modrostjo; kdor zna skovati še pametnejšo kolobocijo dobi groš! Seveda, Slovenci jih morajo znati, za nje ni pardona. Umakniti pa se morajo zato drugim, da tem ni treba nič znati. Ali ni to ginljivo! Da gospodarski odbor cele dve leti ni posloval, se je reklo: to je samo Formfehler! Nam se pa zdi, da tiči ta formfeler onemu le v vrhnjem štoku! Kaj bi rekli organizirani sodrugi, če bi recimo državni zbor dve leti ne bil sklican? Ali bi to bil tudi samo: Formfehler? Pogruntalo se je pri tem zborovanju marsikaj takih in podobnih hauptreferjev, pa je premalo prostora, da bi vse našeli. Zanimivo je le še, da so se nekateri strašno razburili zaradi tega, ker ti preklicani Metodiji močjejo kar slepo verjeti temu in onemu, ki upravlja javno premoženje. Seveda, zato se pa tudi imenujejo «liberalce», da drugim ne dovolijo odkrito povedati svoje mnenje. Toliko naj za danes zadostuje. Radovedni smo samo še, ali je bil občni zbor na konec, ko se je storil nekakšen sklep, že sklepčen?

Borovska okolica. Po vseh vaseh okoli Borovelj so že pobirali nemškutarji pooblastila za občinske volitve. Bojijo se pač za svoje bratce v hajlanju. Pa upajmo, da jim ne bo pomagalo nič, če prav so delovali z vsemi dovoljenimi in nedovoljenimi sredstvi. Hvalili so dosedanje gospodarstvo in obetali zanaprej še boljše. Seveda v njihovem smislu: napredek v dolgovih namreč. Zato pa svarimo vse davkoplačevalce iz okolice, naj se prej natanko poučijo, komu dajo pooblastilo, in če so že dali na nepravi kraj, naj rajši sami grede volit. Za svoj žep bo vendar vsak gledal skrbeti!

Glinje. Občni zbor slovenske hranilnice in posojilnice na Trati se je vršil dne 20. marca v veliki gledališki dvorani posojilniške gostilne na Trati. Bil je zelo dobro obiskan ter se je obnesel tako imenitno in sijajno, kakor še malokateri. Koncem leta 1909 je imela posojilnica skupaj 624.852-76 kron vlog in 425.311-89 kron posojil. Cistega dobička je bilo 1218-12 kron, ki se je razdelil takole: za vodovoda v Ždovljah in v Kajžah, za sušenje močvirja na Loki in pot na Loko ter za kanaliziranje v Glinjah, skupaj 270 K; za borne šolarje v Glinjah, v Šmarjeti in Selah 110 kron; za narodna društva 120 kron; 100 K se je dalo odboru za slučajne potrebe na razpolago, ostala svota, 618-12 kron, pa se je priklopila rezervnemu fondu, ki znaša sedaj 18.336-80 K. Ako pomislimo, kako nesramno-lažljivo so naši neznačajni nasprotniki napadali našo hranilnico, nas mora njeno napredovanje res navdati s ponosom in veseljem. Nemški listi, zlasti „Grazer Tagblatt“, so pisali, da dvigajo ljudje svoje vloge iz naše hranilnice; da je to nesramna laž, je pripoznal „Grazer Tagblatt“ sam, uvideti pa mora to vsak, kdor zna šteti; hranilne vloge so se namreč zvišale zadnje leto za 23.024-41 kron. Te laži so spravili v svet borovski nemškutarji: oni so namreč dali Schauniku neverjetno veliko posojilo ter so se bali, da bi ljudje tega ne izvedeli. Radi tega so vdarili po naši hranilnici, da bi odvalili govorico in sum na nas. Pa to se jim je ponesrečilo; imajo dolge nosove, zraven jim pa ljudje še manj zaupajo ko prej. — Občni zbor je sklenil, da se razobesi velika slika hranilničnega načelnika, g. L. Zablachana, v gledališki dvorani, dalje, da se ta dvorana brezplačno prepusti kot telovadnica telovadnemu društvu „Sokol“ v Borovljah. Namesto dveh odstopivših odbornikov sta bila izvoljena dva kmeta nanovo. — Priscrčno želimo, da naša dična hranilnica in posojilnica tudi v bodoče tako napreduje v korist in blagor kmetskega in delavskega stanu ter da postane nje „Narodni dom“, s katerim bi bilo pomosno vsako mesto, središče Slovencev v Spodnjem Rožu.

Narodne zadeve.

Umril je g. Ivan Müller, oče gosp. dr. Ferd. Müllerja, odvetnika v Celovcu. Naše iskreno sožalje!

Prememba občinskega reda na Koroškem, kakršno je sklenil deželni zbor koroški, je zadobila cesarsko sankcijo. Določbe §§ 3 in 4 se tedaj razveljavijo in so odslej veljavne tale: Občina se vsled sklepa deželnega zbora razdeli v dve ali tri občine, če je vsaka teh razdeljenih občin zmožna oskrbovati samostojne in v prenešeni delokrog spadajoče zadeve. Deželnozborski sklep, po katerem se dovoljuje razdelitev, ima zadobiti cesarsko privoljenje. Predno se deli taka občina, se morajo razdeljene občine dogovoriti glede natančnega razkosanja imetja in užitka skupne lastnine, zavodov in fondov ter skupnih bremen. Ako se občine ne morejo dogovoriti, odloča o tem deželni odbor. Da se določijo meje kake občine, po katerih ne preneha kot taka, je treba poleg izjave deželne vlade, da temu ni ugovora iz javnih oziróv dovolitev deželnega odbora brez razlike, je li so se na tej premembi meja, interesirane občine dogovorile ali ne.

Lepe razmere vladajo pri občini Kostanje, ker teče sedaj že tretje leto, kar je izvoljen novi občinski odbor, a župan še dosedaj ni izvoljen,

ker nemška večina noče izpolniti vsaj nekaj pogojev, ki jih stavi slovenska manjšina. Zato se slovenski odborniki pri volitvi župana vedno odstranijo ter tako provzročijo nesklepčnost sej. Politična oblast pa, namesto da bi pametno posredovala, ne ve nič nujnejšega, kot slovenskim odbornikom nalagati globo za globo.

„Štimce“ in slovenski učitelji. «Štimce» si privoščijo prav rade slovenske učitelje za vedno lačno nemško žrelo. V zadnjem času so bili na vrsti kar trije slovenski učitelji zaporedoma: Horvat, Pesek in nazadnje gospod učitelj Doberšek. Ko je gosp. Doberšek študiral, je bil v nemškem seminarju, toda ne v nemško-nacionalnem in zaradi tega si ga upajo zmerjati «Štimce» za breznačajneža. Ta seminar nikakor ni nemško-nacionalen in če bi imeli Slovenci slovenski seminar, bi gotovo ne bil šel Doberšek niti v ta seminar. Kje pa naj bo zaradi tega breznačajnost? Potemtakem bi moral veljati vsak duhovnik, ki je nekaj časa v Rimu (da tam študira) in je tam v kakem seminarju: za Laha.

„Štimce“, iščite breznačajneže v svojih vrstah! Koliko je vaših nemškutarjskih privržencev, ki so zavživali za časa studij podpore Ciril-Methodove družbe. Naštejemo vam jih kar celo vrsto, če hočete. Seveda: pri nas na Koroškem (v Turčiji pravzaprav) bode prišlo še tako daleč, da bode veljal Slovenec za breznačajneža, če ne bo postal nemškutar in ne bode zasramoval svoje govorice, svoje domače zemlje — svoje rodne matere. Tisti pa, ki bodo postali izdajice Slovencev, tisti so po misli lista «Freie Stimmen» značajni. Tako logika in taki nazori: to je mogoče le na Koroškem in le v možganih Dobrnikovih pajdašev.

Ciril in Metodova družba in slovenski dijaki. Ob priliki, ko imenujejo „Štimce“ slovenskega učitelja Doberšeka zaradi tega neznačajneža, ker je bil za časa študij v nemškem seminarju, se nam zdi potrebno opozoriti na to: kako potrebna je nam koroškim Slovincem Ciril-Methodova družba. Ker so oropali Slovence nemški grofje za vsa lepša posestva, smo Slovenci, žal, ubožni in nikogar ni, ki bi se zavzel za nas. Dočim darujejo Nemci veliko denarja za nemške dijake, morajo Slovenci stradati. Edina Ciril in Metodova družba se je zavzela v zadnjem času toplejše za slovenske dijake na celovškem učiteljišču. Mislil bi vsak človek, da bodo vsi koroški Slovenci družbi za to hvaležni, ali naši koroški vodje so začeli šele hujskati proti nji. S tem so pa tudi pokazali, koliko jim je mar narodnost. Fej jim!

„Mirova“ sloga. „Mir“ zavija oči po farijskego po slogi. Teh ljudi je samo hinavstvo od pete do glave! Prej nam potiskajo v roke meč, potem bodo pa zavijali lisičje oči po slogi. Le nudite nam meč, mi se ga ne bojimo: prijeli bodemo za njega in mahali tako, da bodo frčale po zraku črne cape! Mi ne želimo vojske, ali prepovedati si narodnega dela kratkomo ne damo. Mi smatramo za svojo dolžnost, da poučimo ljudstvo, da ga rešimo iz krempljev nemškega lintverna in iz krempljev lisjaka, na katerem krivična je sleherna dlaka.

Občni zbor „podružnice sv. Cirila in Metoda za Beljak in okolico“ se vrši v nedeljo, dne 24. t. m. na Brnci v „društvenem domu“. Začetek ob 3. uri popoldan. Po zborovanju je predstava tamošnjega „tamburaškega društva“. Vsak rodoljub in prijatelj naše dične šolske družbe ve za svojo dolžnost in skrbel bode za mnogobrojno udeležbo.

Raznoterosti.

Z vojaških vaj. Iz neke interpelacije poslanca Schraffla je posneti sledeči dogodek z južnega Tirolskega: Stotnik M. Samek je bil ukazal marširati iz kraja Cavalese do laške meje. Od 7. zjutraj do 1. pop. so vojaki dobro marširali, ali popoldne so prišli v snežene hribe. Konji in maule so se ustavile ter niso hotele več naprej. Pustili so jih, vojaki pa so morali sami vleči kanone naprej v hribe. Ponoči so prišli vojaki na določeni kraj. Spravili so jih po gostilnah. Konstatiralo se je takoj, da so 21 vojakom noge popolnoma zmrznile. Trpeli so strašne bolečine. 14 so jih prepeljali v Cavalese, druge so morali pustiti tam.

Po nedolžnem dvajset let v ječi. Leta 1890. sta trgovca William in Carter po kupčijskih poslih potovala ob reki Pecos. Oba sta bila znana kot huda prepirljivca. Barter je takrat izgubil. Čez dlje časa so našli v reki Pecos truplo, katero so spoznali za Carterjevo. Williama so zaprli, ga obtožili umora in obsodili v dosmrtno ječo, dasi je odločno zanikal, da bi bil umoril Carterja. Nedavno pa se je pojavil v Texasu Carter ter v svoje veliko začudenje izvedel, da sedi William že 20 let v ječi, češ, da je njega umoril. Šel je takoj k sodniji, in ko se je dogala njegova indentiteta, so Williama izpustili iz zapora. Tako se včasih moti človeška justica.

Škandal v Chicagu. V Chicagu so prišli na sled veliki slepariji. V zadnjih petih letih se je prodalo na dan 50.000 funtov barvane oljate margarine. Občinstvo jo je kupovalo za naravno maslo. Erar je pri tem oškodovan na davkih za 30 milijonov kron. Trgovci imajo čez 50 milijonov kron dobička. Nekateri so že zaprli.

Svetovna politika.

* **Proslava bitke pri Grunwaldu.** Dne 15. 16. in 17. julija se vrši v Krakovem zlet poljskega sokolstva z različnimi drugimi slavnostmi, med katerimi je na prvem mestu odkritje spomenika kralja Jagella; spomenik je daroval mestu Krakovu umetnik Ignac Paderewski. Mesto Krakov je obljubilo za slavnost 60.000 kron; proračun za vse slavnosti znaša 75 tisoč kron.

* **Dopolnilne volitve v hrvaški sabor** bodo dne 18. t. m. Na podlagi pakta, sklenjenega med banom dr. Tomasičem in hrvatsko-srbsko koalicijo, bodo kandidirali: v Varaždinu vseučiliški profesor dr. Julij Rorauer, v Gospiču vseučiliški profesor dr. Kriškovič, v Novski vseučiliški profesor dr. Silović, v Bošnjakih sekcijski načelnik dr. Amarus, v Zemunu podban pl. Chavrak, v Ogulinu veletržec Šipuš, v Moroviću pa bivši podban dr. Šumanović.

Gospodarska vprašanja.

Za čebelarje. Dandanes so čebele zelo drage. Če v jeseni panje porežemo, nikdar ne dobimo za strd toliko, kar dobimo v vigredi za čebele. Zato nam ni treba gledati posebno na to, da bi nanosile čebele v sodi do jeseni prav veliko strdi, ampak gledati moramo posebno na to, da nam zgodaj rojijo. Strdi naj imajo čebele le toliko, da lahko prezimijo. Če pa čebele pozno rojijo, tedaj še do ajdove paše ne pridejo stari dosti k muhi in tudi mladiči še niso dovolj močni. Nabrati si ob ajdovi paši pa le taki rodi morejo kaj, ki so že močni. Toraj moramo skrbeti za to, da dobimo veliko rojev in da bodo čebele kmalu rojile, da bodo do ajdove paše že vsi mladiči in starci močni. Če pa hočemo, da čebele hitro rojijo, moramo skrbeti, da si zastavijo veliko zalego (mladja). To pospešimo s tem, da dajemo čebelam tedaj, ko imajo še paše (zdaj) po večerih strd, katero smo segreli in smo ji prilili malo vode ali krop. Kuhati strdi ne smemo, ker skuhana strd je slabša, kakor pa sirova, ampak pustiti smemo le, da se segreje. To damo čebelam toplo (pa ne vročo!) v sode. Ob noč imajo čebele čas. One hitro obvoajo segreto strd in jo nosijo v satovje. Tam jo porabijo najbolj zato, da zastavijo mladje (zalego). Kdor bode čebele na ta način krmil, bo videl, da bode imel panj v kakih desetih dneh vse polno zalege. Panj, ki ima veliko zalego, navali tudi veliko muhe in panj, ki ima veliko muhe najprej roji. Zgodnji mladiči so pa (kakor je bilo že zgoraj povedano) zopet največ vredni. Zgodnji mladič bo gotovo nabral toliko, da bode obsedel ob zimo in imamo v njem že zagotovljen denar. Kdor nima dovolj strdi, lahko primeša pitanici nekaj cukra ali sladkorja. Zato je dober posebno čebelar suhor ali kristalni cukrer. Pa tudi navadnega belega lahko porabimo. Več kakor pa polovico sladkorja bi se pitanici zdaj v vigredi ne smelo dodati. Skušnja namreč uči, da so čebele, katere so izlezle iz take zalege, katera je bila sestavljena iz sladkorja, zelo slabotne. Ker so pa slabotne, tudi ne morejo tako pridno nabirati (ravno tako, kakor slaboten človek ne more tako delati, kakor pa oni, ki je čvrst) in tudi prej pomrjejo. Vsak čebelar naj bi vedel, kako se razvija čebela, kaj ji prilega in kaj škoduje. Zato priporočamo čebelarski list: „Slovenski čebelar“. Ta velja za koroške Slovence le eno krono na leto.

Za gospodinje. Ali ni res, mama, „ta stari“ se zmiraj jezi na kure, še preklinja jih in pravi, da so škodljive. Gospodinja je pa drugih misli. Kje pa bi bil denar za kavo? Pa tudi za kako addresso in še celo za kako jopico za otročiče nanesejo. Na kure se ta stari seveda jezi, ko bi moral pa dajati za vse, kar se potrebuje pri hiši, posebno v kuhinji, tedaj bi se šele kislo držal! Kure nikakor niso na škodo, če bi ne bilo pri hiši kur, bilo bi toliko črvov, muh in druge golazni, da bi bilo joj. V gnoju je veliko črvov. Ti bi prišli vsi na polje in bi tam rastle naprej. Kure pa poberejo vso to golazen. Pa tudi jajec nanesejo kure dosti. Ne smemo pa imeti takih kur, ki nič ne nesejo. Pa takih kur, ki ne nanesejo (vsaj tedaj, ko so že v drugem letu) v enem letu 150 jajc, se res ne splata imeti. Zato moramo pa dati za valjenje le taka jajca, ki so jih nanesele pridne kure. Če pa nimamo takih kur sami, dobiti moramo jajca od drugod. Kar bodemo dali za nje, se bode dobro izplačalo. Važno je tudi, da ne damo za valjenje jaričnih

jajc. Biti morajo od kur, ki so že v drugem ali tretjem letu.

Na kaj moraš gledati, ko nasajaš kuro? 1.) Daj ji samo 10 do 15 jajec. 2.) Jajca ne smejo biti čez 14 dni, nikdar pa ne čez tri tedne stara. 3.) Kura naj sedi na takem prostoru, kjer po imela mir pred drugimi kurami, mačkami, psi, ljudmi, podganami itd. 4.) Postavi h kuri vodo in žito za jed. 5.) Nasadi kuro meseca aprila. Jarice iz takega gnezda nesejo še v pozni jeseni in tedaj so jajca najbolj draga.

Jubileji napredka.

Pred tremi stoletji še nismo imeli daljnogleda. Iznasili so ga slučajno otroci pri igranju na Holandskem. Položili so dvojno steklo za očnike drugo na drugo ter so se ustrašili, ko so videli petelina na oddaljenem cerkvenem stolpu tik pred svojimi očmi. Slavni Galilei je znal ta slučaj izkoristiti in sestavil je prvi daljnogled ter s pomočjo tega z dokazi ovrgel ves svetovni sistem, katerega je dotedaj in še pozneje cerkev siloma branila, napačni nauk namreč, da se sonce suče okrog zemlje in da zemlja mirno stoji v sredini vesoljstva. In še dandanes bi brez daljnogleda malokaj vedeli o kometih in daljnih zvezdah, o njih gibanju in sestavi.

Lani je ravno minilo sto let, odkar je izkoristil Soemmering Voltovo iznajdbo galvanične elektrike in je sestavil prvi električni telegraf. Bil je to elektrokemični brzojav, kateri je moral imeti za vsako znamenje posebno žico. Nam se to zdi nekoliko predpotopno, danes, ko moremo brzojaviti in telefonirati sploh — brez žice.

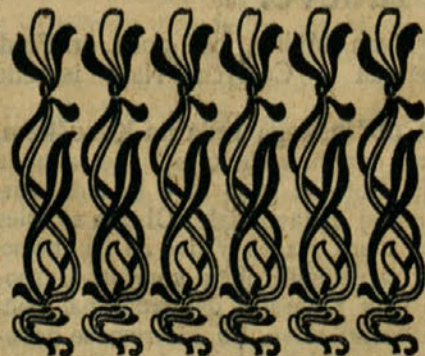
Sedemdeset let je minilo, odkar je Angličan Salbot predaval svoje metodo o fotografiranju, t. j. s pomočjo luči delati in ramanoževati slike. Danes imamo že fotografije, ki zvesto podajo vse barve narave in predmetov. Stojimo pa na pragu novih iznajdb, da bodemo mogli na daljavo fotografirati in na daljavo projicirati živo sliko z vsemi gibljaji.

L. 1840. so bile izdane na Angleškem prve poštne znamke, l. 1869. pa prve dopisnice (korespondenčni listki). Danes je mogoče dati na pošto listke v 221 deželah. Lani je minilo 35 let, odkar se je osnovalo svetovno poštno društvo v Bernu, v katerem je združenih 22 držav s 358 mil. prebivalcev. Nedavno je bil odkrit spomenik na ta zgodovinski dogodek. Zal, da se od osnovanja ni več napredovalo, vsaj ne v tem, da bi se poštna plačila v tujino pocenila.

Trideset let je lani minilo, odkar se je odprl za promet sueski kanal, s katerim se je pot v Indijo skrajšala za 40 dni. Na tisoče ladij, ki nesejo na stotisoče ljudi, pluje na leto skozi ta kanal. Letos je minulo 30 let od izgotovitve gotthardskega tunela, ki se vleče na 14,9 km skozi goro in posreduje železnično zvezo med Italijo in severno Evropo. Istotako je minilo 30 let od tega časa, ko je Werner Siemens napravil pri Berlinu prvo električno železnico in tako iznašel tip, kateri prevzame v bodočnosti od železnic hitro prevažanje oseb.

Vina

štajerska, dolenska, goriška, vipavska, istrijanska, dalmatinska, jamčeno pristna

60 let je lani minilo od smrti Fr. Gabelsbergerja, iznajditelja tesnopisa. Stenografom delajo sedaj konkurenco pisalni stroji, izurjen pisar na stroju more danes tekrovati z tesnopiscem.

„ Našim rodbinam priporočamo „
Kolinsko cikorijo.

Lovske puške

vseh sestav, priznana delo prve vrste, z najboljšim strelnim učinkom, priporoča

Prva borovska orožotovarniška družba

Peter Wernig

52-2

družba z omejeno zavezo v Borovljah, Koroško.
Ceniki brezplačno in poštne prosto.

Epilepsija.

Kdor trpi na božjasti, krču in drugih nervoznih boleznih, zateva naj knjigo o tem.

62-48 Dobi jo zastoj in poštne prosto v 11
Labudovi lekarni, Frankobrod o. M.
(Privil. Schwanen-Apotheke, Frankfurt a. M.)

Varstvena znamka: „SIDRO“.

Siniment Capsici comp.

nadomestek za 37

sidrov - pain - expeller

je vobče priznan kot izvrstno, bolečine tolažeče in odvajalno vmetenje pri prehlajenju i. t. d. Dobi se ga v vseh lekarnah za 80 v, K 1'40 in 2 K. Pri nakupu tega povsod priljubljenega domačega zdravila, naj se vzame le izvorne steklenice in skalije z našo varstveno znamko „sidro“, kajti potem je gotovo, da se je dobil izvorni izdelek.

Dr. Richterja lekarna pri „zlategu levu“
v Pragi
Elizabetna ulica št. 5, nova.
Razpošiljatev vsak dan.

ponuja po skrajno nizkih cenah

zadruga

282 52-19

Agro-Merkur

r. z. z. o. z. v Ljubljani.

Podružnica Ljubljanske kreditne banke v Celovcu.

Akcijski kapital K 3.000.000.

Denarne vloge obrestujemo po

4 1/2 %

od dne vloge do dneva vzdiga.

☞ Kolodvorska oesta št. 27. ☞

Zamenjava in eskomptuje izrebane vrednostne papirje in vnovčuje zapadle kupone. Daje predujme na vrednostne papirje. — Zavaruje srečke proti kurzni izgubi. Vinkuluje in devinkuluje vojaške in ženitninske kavcije. **Eskompt in inkasso menio. :: Borzna naročila.**

Centrala v Ljubljani. Podr. v Spljetu in Trstu.

Turške srečke. Šest žrebanj na leto. Glavni dobitek 300.000 frankov. Na mesečno odplačevanje po K 8— za komad. 1 52—52

Tiske srečke s 4% obrestmi. Dve žrebanji na leto. Glavni dobitek K 180.000. Na mesečno vplačevanje po K 10— za komad.

Prodaja vseh vrst vred papirjev proti gotovini po dnevnem kurzu.